

Arkivsak: 18/05006-1

Olavstipend 2020

Sammendrag

Bispemøtet har siden 2014 hatt ansvaret for forvaltningen og tildelingen av Olavstipendet. Årshjulet for Olavstipendet sier at Bispemøtet på februarmøtet skal vedta antall stipender som skal lyses ut, og om visse temaområder skal prioriteres.

Olavstipendet for 2018 ble tildelt Nils Terje Andersen, med et prosjekt om forkynnelsen i radioandakten på NRK. Prosjektperioden er nettopp fullført, og et ledd i å få en mer formell avslutning på prosjektet har vært å arrangere et miniseminar der prosjektet ble presentert. Det er også et uttrykk for en tydeligere forventning fra Bispemøtets side om at prosjekter som blir tildelt støtte skal gi et håndfast resultat.

Det har vært gode prosjekter som har fått støtte de siste årene, men tilfanget av søknader har ikke vært stort. Det er viktig at vi får i gang en samtale om hvordan vi kan øke både antallet søkere og kvaliteten på de søknadene som kommer. Dette er et ansvar som ligger både lokalt og sentralt. Et ledd i dette kan være å se om noen av fjorårets søkere som ikke nådde opp kan oppfordres til å søke igjen.

Forslag til vedtak

Bispemøtet tildeler ett stipend for 2020. Utlysningen gjøres åpen for alle søknader innen praktisk-kirkelig eller teologiske temaområder, men søknader som tematiserer (... ..) vil bli prioritert.

Bispemøtets sekretariat arbeider videre med å sikre gode søknadsprosesser og oppfølging av stipendmottakere.

Saksorientering

Bakgrunn

Bispemøtet overtok i 2014 ansvaret for forvaltningen og tildelingen av Olavstipendet. Stipendet ble opprinnelig opprettet av Kirkedepartementet for øke kunnskapen om kirkens rolle i samfunnet, og for å styrke kirkens kompetanse til å løse dens oppgaver.

Bispemøtet har tidligere vedtatt retningslinjer for tildeling av stipendet og for utforming av søknad (BM 27/14). I retningslinjene heter det at: "Stipendets formål er å gi prester som ikke er innenfor et tradisjonelt etter- og videreutdanningsløp eller en forskerutdanning (doktorgrad/PhD), en mulighet til å fordype seg innenfor tema med relevans for den praktiske prestatjenesten".

Arbeidsplanen for forvaltningen av Olavsstipendet gir følgende årshjul for arbeid med stipendet:

- Februar: Bispemøtet avgjør antall stipender som skal lyses ut og om de/det skal være knyttet til et bestemt emneområde. Stipendet/stipendene lyses ut umiddelbart etter dette.
- Mai/Juni: Foreløpig søknadsfrist med mulighet for tilbakemelding fra sakkyndig.
- Juni: Prosjektskisser som er innsendt blir vurdert av ekstern sakkyndig, som gir tilbakemelding om hvordan prosjektet/søknaden kan videreutvikles og forbedres.
- August: Endelig søknadsfrist.
- September: Bispemøtets AU gjør vedtak om tildeling. Sekretariatet informerer mottakerne. Søkere som ikke ble tildelt stipend mottar brev om avslag.
- Oktober: Offentliggjøring og tildeling av stipendet skjer i forbindelse med Bispemøtet.

Med utgangspunkt i årshjulet, bes nå Bispemøtet om å gjøre vedtak på hvor mange stipender som skal lyses ut og om det skal knyttes opp mot bestemt emner.

Antall stipender

Antall stipender som har blitt delt ut har variert. Rammen for stipendet er frikjøp fra stilling i 12 måneder og et stipend på kr 100 000,-.

De siste årenes tildeling har gitt følgende stipender:

- 2019 Ett stipend (a 12 måneders frikjøp og 100 000,- i stipend)
- 2018 Ett stipend (a 12 måneders frikjøp og kr 100 000,- i stipend)
- 2017 To stipender (a seks måneders frikjøp og kr 50 000,- i stipend)
- 2016 To stipender (a seks måneders frikjøp og kr 50 000,- i stipend)
- 2015 To stipender (a seks måneders frikjøp og kr 50 000,- i stipend)
- 2014 Ett stipend (a 12 måneders frikjøp og kr 100 000,- i stipend)

Utlysningen for 2019 la til grunn at det skulle bli tildelt inntil to stipender. I arbeidet med de innkomne søknadene ble det vurdert slik at tildelingen av ett stipend var den beste løsningen med tanke på omfanget av de prosjektene de ble søkt om støtte til, inkludert det prosjektet som tilslutt ble tildelt stipendet.

Valg av tema

Hele stipendet, eller deler av det, kan knyttes opp mot ett eller flere forhåndsbestemte tema.

De siste årenes utlysning har hatt følgende tema:

- 2019 Prest i en ny tid
- 2018 Forkynnelse på ulike arenaer
- 2017 a) Reformasjonens betydning for det norske samfunn og Den norske kirke i dag
b) Kirkens plass i det offentlige rom
- 2016 a) Hvorfor skal barnet bringes til dåpen? Om luthersk dåpsforståelse
b) Om Luthers spiritualitet i dag.
- 2015 Ingen føringer for tildeling dette året
- 2014 a) Den norske kirke i et flerkulturelt samfunn
b) Prostenes ledelse av prestatjenesten
c) Kompetanseutvikling hos prestene: Prestenes behov vs. Kirkens behov

Da søknadsfristen for 2017 gikk ut i juni 2016, var det ikke kommet inn noen søknader. Man måtte derfor ha en annen gangs utlysning, da uten å være knyttet opp til et forhåndsbestemt tema. I utlysningen for Olavstipend 2019 ble denne problematikken løst ved å ha følgende formulering i utlysningen: "Utlysningen gjøres åpen for alle søknader innen praktisk-kirkelig eller teologiske temaområder. Prosjekter som tematiserer «Prest i en ny tid» vil bli prioritert".

Forslag til tema for Olavstipendet 2020

Dåpen i kirkens liv

Et tydelig trekk ved kirkestatistikken er at oppslutningen om dåp synker. Stadig flere foreldre argumenterer med at barna skal få velge selv om de vil tilhøre kirken, og konkluderer derfor med å ikke døpe barna. Hvordan skal kirken forholde seg til dette fenomenet, og hva kan man gjøre praktisk og lokalt for å gi flere frimodighet til å velge dåp for sine barn?

Prest på nett

Mye av kommunikasjonen med unge skjer gjennom sosial medier, og flere prester er tilstede på sosiale medier i kraft av sin prestetjeneste. Det finnes også egen Nettkirke. Å uttrykke følelser, også religiøse, på nettet er ikke lenger en marginal del av enkeltpersoners liv, men noe svært mange tar del i. Dette kommer til syne ved for eksempel minnegrupper for avdøde på Facebook eller chat med prester og andre kirkelige medarbeidere. Å ikke møtes ansikt til ansikt endrer måten prestetjenesten kan gjennomføres på. Hvordan forholder prester seg til dette? Hvordan kan man være tilstede på nett som prest med trygghet i egen identitet og kompetanse overfor mennesker man kanskje aldri har møtt?

Ordinasjonsløftet

Under ordinasjonen svarer prestene ja for x spørsmål, og dette blir et løfte som prestene er forpliktet på i tjenesten og i livet ellers. Løftet er livslangt, og gjelder også om man er ute av aktiv prestetjeneste i kortere eller lengre perioder. Hvor bevisst er prestene på løftet? Arbeidstidreguleringer, ikke alltid på jobb, men alltid prest?

Kirken og presten i lokalsamfunnet

Kirken er landsdekkende og finnes i et hvert lokalsamfunn. Selv der både butikk, postkontor og skole er borte, er fortsatt kirken der. I mange kommuner er kirken regnet med som en viktig aktør, og blir lyttet til. Det er flere eksempler på prester og andre ansatte i kirken som har engasjert seg for sine lokalsamfunn. Presten er fortsatt synlig og tillegges en form for autoritet, også i lokalsamfunn der kirken ikke lenger er en majoritetskirke. Hvordan tenker prestene om sin egen rolle og ansvar i dette? Har det endret seg etter at boplikten ble opphevet, og i tilfelle hvordan? Hva er forskjellen på by og land? Politiske saker?

Antallet søkere

Antall mottatte søknader:

2019 sju søknader

2018 seks søknader

2017 ingen søknader, ti søknader etter annen gangs utlysning

2016 seks søknader

2015 16 søknader

Det har vært gode prosjekter som har fått støtte de siste årene, men tilfanget av søknader har ikke vært stort. Det må derfor være en kontinuerlig innsats for å få flere prester til å søke. Noe kan gjøres fra sentralt hold med å lage gode utlysninger og informere godt. Det ligger allikevel et stort ansvar lokalt hos biskoper og proster med å øke bevisstheten rundt dette. Det er viktig å være oppmerksom på prester som kan ha gode idéer og vilje og evne til å gjennomføre et prosjekt. De bør oppfordres til å søke, og kanskje få noe skjermet tid til å utforme en prosjektbeskrivelse og søknad.

Oppfølging av søkere og mottakere av stipendet

I utlysningen for 2019 ble det for første gang gitt tilbud om en sakkyndig tilbakemelding på søknaden før endelig søknadsfrist. Dette ble innført som et ledd i å heve kvaliteten på

søknadene, slik at prester med gode idéer kan få hjelp til å utarbeide en bedre prosjektbeskrivelse, som trolig vil føre til bedre gjennomførte prosjekter.

Det var flere søkere for 2019 som hadde støtteverdige prosjekter, om tema som det ville være nyttig og interessant å vite mer om. Man bør vurdere om et tiltak for å få inn flere og bedre søknader kan være å oppmuntre de søkerne som hadde gode og støtteverdige prosjekter for 2019, til å søke igjen for 2020.

Fra tidligere år har det vært etterlyst en tydeligere avslutning på prosjektet, med en formell overlevering til Bispemøtet. Sekretariatet har arbeidet med å få en god rutine på dette, og for første gang i år har det blitt gjennomført et miniseminar med Olavstipendmottaker for 2018 ved Bispemøtets åpning. Dette bør innarbeides som en rutine, sammen med at prosjektet bør resultere i et skriftlig arbeid som kan distribueres til andre prester og kirken som helhet.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Bispemøtet dekker stipend på kr 100 000,-, og dette ligger fast i budsjettene til Bispemøtet. Honorar til veiledere for vurdering av søknader dekkes også av Bispemøtet. Kostnadene til dette vil økes noe dersom søknadene skal behandles to ganger før innstillingen sendes Bispemøtets AU.

Bispedømmene dekker frikjøp fra stilling til den eller de som mottar stipendet, etter ekstra tilskudd fra Kirkerådet.